

Nationella prov i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, kurs C

Uppföljning kurs C – provversion C6 & C7, 2024

Inledning

Nationella prov i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare konstrueras av en grupp vid Institutionen för ämnesdidaktik, Stockholms universitet, hädanefter kallad provgruppen. Syftet med proven är enligt förordning att stödja betygssättningen. De nationella proven kan också bidra till att stärka skolornas kvalitetsarbete genom analyser av provresultaten i relation till uppfyllda betygs- eller bedömningskriterier på skolnivå, huvudmannanivå och på nationell nivå. Det finns inget specificerat datum då de nationella proven ska genomföras eftersom sfi-undervisningen bedrivs under hela året och kurser kan påbörjas och avslutas löpande. De enskilda proven kan således vanligtvis användas under en längre tidsbegränsad period men med ett fast första och ett sista provdatum som anges i sidfoten på varje delprovs förstasida. Utbildningsanordnarna erbjuder i regel prov kontinuerligt under hela året.

I denna rapport behandlas nationella prov C6 och C7 som använts av utbildningsanordnare under 2024, från och med respektive provversions första tillåtna provdatum¹ till och med den 31 december 2024.

Inledningsvis beskrivs hur konstruktionsprocessen ser ut och provets sammansättning, därefter redogörs för hur insamlingen av resultat och lärarenkäter har gått till. Avslutningsvis redovisas och kommenteras resultat från respektive provversion och i samband med detta görs också jämförelser av resultat över tid.

Konstruktionsprocessen för provet

Det praktiska arbetet med att ta fram ett prov sträcker sig över cirka 12 månader och involverar utöver provgruppen och Skolverket även referenslärare och utprövningskolor. All konstruktion utgår från testspecifikationer som preciserar innehåll, format och tidsåtgång. Utveckling av ett prov förutsätter att uppgifter granskas och utvärderas kontinuerligt under framtagningsprocessen av personer med relevant utbildning och erfarenhet och därför är referensgrupper knutna till proven. Referensgrupperna som är knutna till de nationella proven i sfi består till största del av erfarna lärare i kommunal vuxenutbildning runtom i landet, men även aktiva forskare inom ämnet svenska som andraspråk ingår i grupperna. Referensgruppens uppgift är att i olika skeden i konstruktionsprocessen granska och utvärdera proven men också att delta i bedömning av elevexempel liksom i processen att fastställa kravgränser för delproven.

En viktig del i processen att ta fram nya provversioner är utprövning och samtliga delprov prövas ut i sin helhet enligt samma rutiner som vid genomförande av ordinarie prov. Utprövningen genomförs för delprov Höra och Läsa i två omgångar. Delprov Skriva och delprov Tala genomförs löpande under provens konstruktionsprocess.

Utprövningsresultaten för de receptiva delproven Höra och Läsa bearbetas statistiskt och analyser från den första utprövningen används tillsammans med kvalitativa analyser som stöd i arbetet med att utveckla och bearbeta uppgifter. Analyserna från

¹ Första tillåtna provdatum var 2024-05-20 för prov C6 och 2024-10-21 för prov C7. De båda provversionerna har en användningstid på skolorna på tre år fr. o. m. första tillåtna provdatum, vilket innebär t. o. m. 2027-05-20 för C6 och 2027-10-21 för C7.

den större utprovningen används för att fastställa den slutgiltiga sammansättningen av uppgifter som ska ingå i provversionen, vilket görs av provgruppen tillsammans med provansvarig från Skolverket. Samtidigt väljs elevtexter från utprovningen av delprov Skriva ut och ett bedörmöte hålls där lärare tillsammans med provgruppen bedömer ett antal texter. Bedömningarna från bedörmötet används för att ta fram kravgränser, samt för att ta fram kommenterade exempel på elevlösningar som uppnår respektive inte uppnår kraven för delprovet. När samtliga delprov har fastställts och instruktioner för genomförande och övrig information till lärare är fastställda layoutas provet. Därefter genomförs en kravgränssättning av de receptiva delproven och kravgränser fastslås för delproven Läs och Höra. För delprov Tala finns kommenterade elevlösningar för olika betygsnivåer i bedömningsstödet Samtal på gång.

Provets sammansättning

Provkonstruktionen utgår från kursplanen för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (SKOLFS, 2017:19) av vilken framgår att grunden för bedömningen ska vara elevens förmåga att använda det svenska språket på ett begripligt sätt och för olika syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv med en given progression mellan kurserna. Det innebär att på kurs B, förväntas eleven kunna hantera ett enkelt språk i vardagliga situationer medan eleven på kurs D förväntas hantera ett mer komplext språk inom fler domäner. Kursplanen utgår från en kommunikativ, funktionell, syn på språk vilket innebär att man utgår från att all språkanvändning sker i ett visst syfte och i en viss social kontext (Ahlgren m.fl. 2016). För att kunna göra relevanta och adekvata språkliga val i förhållande till olika sociala och kommunikativa situationer behöver språkanvändaren ha kunskap om såväl det språkliga systemet som kunskap om hur systemet används. Föresatsen är att provuppgifterna ska vara så autentiska som möjligt, det vill säga att de ska vara utformade så att de liknar uppgifter som var och en kan ställas inför i sitt dagliga liv.

De nationella proven för sfi prövar färdigheterna: hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion och produktion samt skriftlig produktion, uppdelade i fyra delprov. Dessa speglar de fem kunskapsområden som finns beskrivna i kursplanen.

Delprov Tala

I delprov Tala prövas muntlig interaktion och produktion vilket för kurs C avser förmågan att med viss anpassning till syfte och samtalspartner, med ett enkelt och begripligt språk, tala och delta i enkla samtal om bekanta ämnen som eleven kan möta i vanliga situationer i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Vidare prövas förmågan att relativt självständigt berätta, beskriva, framföra enkla råd och instruktioner samt framföra och efterfråga åsikter, tankar och information. Uppgifterna behandlar exempelvis utbildning, arbete, boende, familj/vänner, intressen/aktiviteter och konsumtion.

Delprov Tala för kurs C består av två uppgifter. En uppgift fokuserar på muntlig produktion och genomförs enskilt med samtalsledaren som stöd och den andra uppgiften fokuserar på muntlig interaktion och genomförs tillsammans med en annan elev som samtalspartner.

Delprov Skriva

Delprov Skriva för kurs C består av en uppgift. I delprovet provas förmågan att för olika syften och med viss anpassning till syfte och mottagare skriva enkla texter för att kommunicera i vanliga situationer som eleven kan ställas inför i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Vidare provas förmågan att skriva enkla, sammanhängande och begripliga texter som kan vara berättande, beskrivande och/eller förklarande där erfarenheter, information, intryck och åsikter förmedlas med viss anpassning till syfte och mottagare. De ämnen som eleven förväntas klara av att skriva om ryms inom domänerna vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv och rör exempelvis utbildning, arbete, boende, familj/vänner, intressen/aktiviteter och konsumtion.

Delprov Höra

I delprov Höra för kurs C provas elevens förmåga att förstå tydligt, enkelt tal i vanliga situationer i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

I delprovet förekommer en variation av enkla, det vill säga korta och tydliga, talade texter om bekanta ämnen som eleven kan möta i vanliga situationer i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Delprovet innehåller till största del informella texter men även texter av mer formell karaktär förekommer. Texterna kan till exempel vara uttalanden där några personer berättar om ett intresse eller beskriver en aktivitet/händelse, eller en längre monologisk talad text där någon återger en händelse/ett händelseförlopp. Det kan vidare röra sig om samtal mellan två bekanta eller obekanta personer. Andra talade texter kan exempelvis vara nyheter, allmänna och personliga meddelanden och instruktioner.

För att lösa uppgifterna i delprovet ska eleven kunna uppfatta tydligt uttryckt information och visa sin förståelse genom att till exempel svara på frågor om när, var och hur ofta något sker samt vad någon gör och vem som gör något. Eleven ska också kunna uppfatta ett mer övergripande innehåll i talade texter där sambanden framgår tydligt och där nyckelord och -fraser återfinns i olika delar av texten, och till exempel svara på frågor om vad något handlar om, vad någon tycker, vad personerna i ett samtal kommer överens om eller i vilket ärende en person ringer. Dessutom krävs att eleven kan hantera konkurrerande information som förekommer i text och frågornas svarsalternativ.

I proven för kurs C är hörförståelsen samlad i en provdel, Höra. Antalet deluppgifter som ingår i delprovet är 24 i både prov C6 och prov C7.

Delprov Läsa

I delprov Läsa för kurs C provas elevens förmåga att läsa och förstå enkla texter i vanliga situationer i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

I delprov Läsa förekommer en variation av enkla, det vill säga korta och tydliga, texter om bekanta ämnen som eleven kan möta i vanliga situationer i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det kan till stor del vara informella texter men även texter av mer formell karaktär som innehåller information och instruktioner, till exempel meddelanden, annonser, tabeller och diagram. Det kan vidare röra sig om berättande och beskrivande texter, till exempel tidningsartiklar, texter i sociala medier, intervjuer och personliga uttalanden samt mejl och sms.

För att lösa uppgifterna i delprovet ska eleven kunna uppfatta enkel och tydligt uttryckt information, både i löpande och icke-löpande text, och visa sin förståelse genom att till exempel svara på frågor om när, var och hur ofta något sker samt vad någon gör och vem som gör något. Eleven ska också kunna uppfatta ett mer övergripande innehåll i texter där sambanden framgår tydligt och där nyckelord och -fraser återfinns i olika delar av texten. Eleven visar då sin förståelse genom att till exempel svara på frågor om vad någon vill eller gör, vad någon tycker och varför personen tycker så, vad som händer och varför något händer. Eleven visar även sin förståelse genom att para ihop rubriker eller ord med en mening eller ett textstycke. Därutöver ska eleven kunna lösa uppgifter som kräver förståelse av textuella och innehållsliga samband, exempelvis i uppgifter som går ut på att sammanfoga en fråga och ett svar i en intervju eller att välja rätt ord som innehållsligt passar in i en löpande text. För att lösa uppgifterna i delprovet krävs dessutom att eleven kan hantera konkurrerande information som förekommer i text och svarsalternativ.

I proven för kurs C är läsförståelsen fördelad på två provdelar, Läsa A och Läsa B. Antalet deluppgifter som ingår i delprovet är 40 i prov C6 och 39 i C7.

Utprovning

Som nämnts tidigare är utprovningen av delproven en viktig del i processen med att ta fram nya provversioner och samtliga delprov provas ut i sin helhet enligt samma rutiner som vid genomförande av ordinarie prov. Utprovning av delproven som ingår i provversionerna C6 och C7 genomfördes under åren 2023–2024.

Uppgifterna i delprov Tala för båda provversionerna består av återanvända, redan utprovade, uppgifter. Dessa provades på nytt, på cirka 10 elever vardera, under respektive provversions utprovningsperioder under 2023 och 2024. Uppgifterna provades på elever från samtliga tre studievägar.

Utprovningar av delprov Skriva genomfördes under 2023 på 44 elever för prov C6 och under 2024 på 57 elever för C7. För både C6 och C7 provades delprovet på elever från på samtliga tre studievägar.

För prov C6 gäller att 45 elever deltog i en första utprovning av delprov Höra och delprov Läsa i maj och juni 2023. Efter revidering provades uppgifterna ut på ytterligare 194 elever under oktober till november 2023. Delprov Höra och delprov Läsa för prov C7 provades i en första omgång på 67 elever i februari 2024. Ytterligare 215 elever deltog i en andra utprovning av delproven under april och maj. Utprovningarna hade geografisk spridning i landet och eleverna kom huvudsakligen från studieväg 2 och 3 (drygt 85 % för både C6 och C7). Övriga deltagare kom från studieväg 1. Vid utprovningen av både prov C6 och C7 var den största andelen av eleverna som deltog från studieväg 3.

Insamling

För att kunna följa upp elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven i svensk skola, för forskning och för utveckling av de nationella proven, samlas provresultat in från genomförda nationella prov. Lärare skickar in provresultat för två insamlingar. Den ena insamlingen gäller rapportering av delprovsresultat och provbetyg för samtliga elever i alla skolor. Insamlingen är en del av Sveriges officiella statistik och görs av Statistikmyndigheten (SCB). Uppgifterna lämnas in till SCB från huvudmännen eller direkt från skolenheterna.

Den andra insamlingen görs för att provgruppen ska ha möjlighet att analysera och vidareutveckla proven. Anordnare ombeds därför att skicka in genomförda prov från var femte elev tillsammans med berörda elevers bakgrundsuppgifter direkt till provkonstruktören. I samband med denna insamling ombeds lärare även att fylla i en enkät där de får utvärdera det genomförda provet. I enkäterna får lärarna svara på frågor om innehåll, svårighetsgrad, tid för genomförande, i hur hög grad bedömningsprotokoll och elevexempel har fungerat som stöd vid bedömning och hur lärarna på den aktuella skolan organiserar bedömning och sambedömning.

Insamlingen av resultat och enkäter hos provkonstruktören pågår under en ettårsperiod från och med första provdatum.

Provresultat med kommentarer

Elever som har genomfört de nationella proven för kurs C i relation till utbildningsbakgrund

Kurs C finns på tre olika studievägar och kursen kan alltså vara både nybörjarkurs på studieväg 3 och fortsättningskurs på studieväg 1 och studieväg 2. Utformningen av kurserna för de olika studievägarna kan se olika ut men mål och betygskriterier är desamma. Proven för kurs C ges således till elever från samtliga tre studievägar.

Tabell 1. Andel elever som genomfört de nationella proven C14–C19; C1–C7 på riksnivå 2019–2024 i procent kategoriserat efter skolbakgrund (Skolverket 2019, 2021, 2022, 2023, 2024).

	NP14	NP15	NP16	NP18	NP19	NP1	NP2	NP3	NP4	NP5	NP6	NP7
	2019	2019	ht 2021	ht 2021	ht 2021	2022	2022	2022	2023	2023	2024	2024
0–3 år	4,5	4,3	7,5	6	8,3	7,4	6,3	7,4	6,6	7,3	5,6	4,6
4–6 år	6	5,7	5,6	8,1	8,2	5,8	5,5	4,6	5,1	5,6	4,9	3,6
7–9 år	13,5	13,5	12	13,9	12,1	9,6	9,8	9,4	7,1	8,9	6,8	6,8
10–12 år	25,2	26	20,5	24	19,6	19,8	19,9	18,7	18,7	18,7	16,2	15,7
13 år +	43,8	44,4	38,3	38	35,2	44,4	42,7	43	47,2	45,5	49,7	56,9
Okänd	7	6,1	16,2	10	16,7	13	15,8	17,3	15,3	13,9	16,8	12,5
n	5682	3086	1264	1156	1132	9295	6146	1774	2412	1056	2160	1035

n = antal prov i urvalet från den nationella statistiken för angivet år.

Tabell 1 ovan visar andelen elever som har genomfört de nationella proven från C14 (2019) till C7 (2024), på riksnivå år 2019–2024, kategoriserat efter skolbakgrund. Tabellen visar även det totala antalet elever som har genomfört respektive provversion under angivet år eller termin. Notera att endast resultat från ett år redovisas för varje provversion samtidigt som användningstiden för en provversion som regel sträcker sig

över flera år. Således redovisas endast ett urval av resultaten på riksnivå för respektive provversion

Skolverket sammanställer och redovisar resultat för de nationella proven per kalenderår. Då de olika provversionerna har sitt första provdatum vid olika tidpunkter under året, inverkar det på antalet genomförda prov för respektive provversion i tabellen så att de provversioner som ges ut sent på året har ett lägre antal genomförda prov än de som ges ut tidigt. Exempelvis gavs C6 ut i maj 2024 medan C7 gavs ut i oktober samma år, vilket förklarar att antalet genomförda prov för C6 är lägre än för C7.²

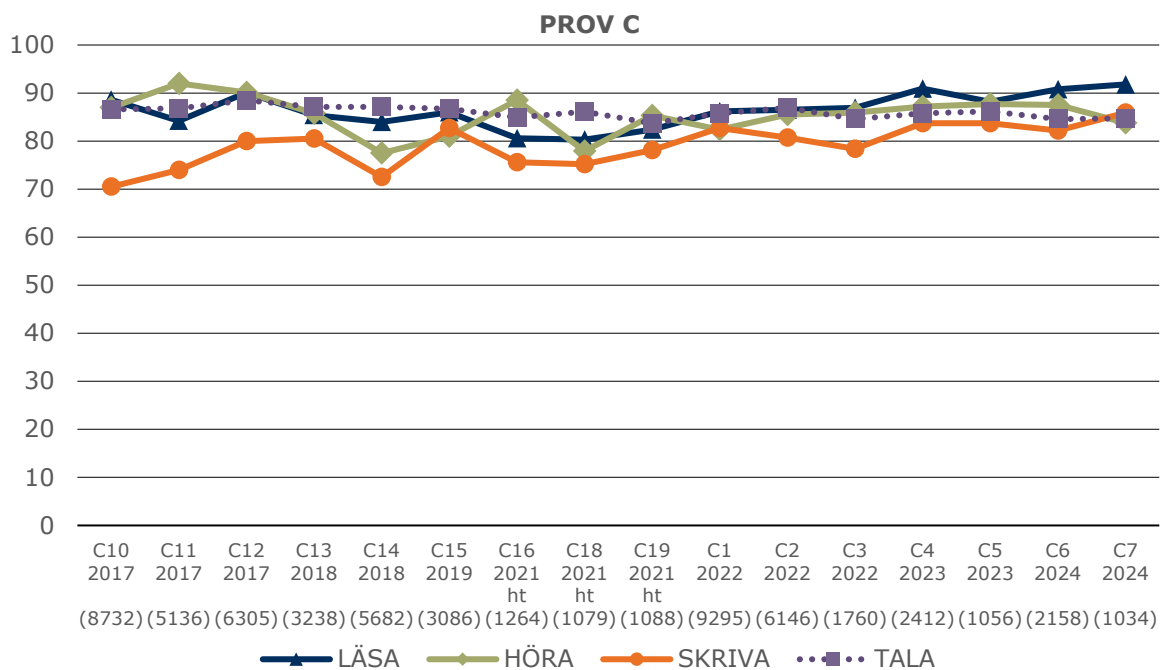
Av tabellen framgår att grupperna med 10–12 års skolbakgrund och 13 års skolbakgrund eller mer har utgjort de största elevgrupperna vid genomförandet av samtliga prov för kurs C. Värt att notera är också att andelen med *okänd* studiebakgrund ökar från prov C16 och framåt.

² Notera att, då proven på grund av Covid 19-pandemin delvis var inställda under 2020 och 2021, finns det endast data för NP 16 och NP 18 från höstterminen 2021. Av samma skäl finns endast underlag för provversion 19 från höstterminen 2021. Antalet genomförda prov som redovisas för de versionerna är därför avsevärt lägre än för tidigare provversioner.

Resultat på nationell nivå

I detta avsnitt redovisas delprovsresultat för provversionerna C10 (2017) till C7 (2024), i SCB:s insamling av genomförda prov på nationell nivå.

Diagram 1 – Andel elever som uppnått kraven per delprov, inom parentes antal prov i urvalet från den nationella statistiken för angivet år.

Diagrammet ovan visar andelen elever på riksnivå som uppnår kraven per delprov, provversion och år. På grund av Covid 19-pandemin och de restriktioner som då gällde i samhället utgick prov C17. Provversionerna C16, C18 och C19 fanns på grund av Covid 19-pandemin endast tillgängliga från hösten 2021 och urvalet är därför begränsat och avsevärt mindre än för tidigare provversioner. Även för C7 har relativt få prov genomförts under provets uppföljningsperiod. Resultaten för C16, C18, C19, C5 och C7 bör därför tolkas med försiktighet.

Av diagrammet framgår att delprov Tala är det delprov som haft det mest stabila resultatet över tid. Sett över tid uppnår mellan cirka 85 och 90 procent av eleverna kraven för delprovet. Detta gäller även för C6 (2024) respektive C7 (2024). Andelen elever som uppnår kraven för delprovet ligger på cirka 85 procent för båda provversionerna.

Delprov Skriva har haft det lägsta resultatet jämfört med de andra delproven. Andelen elever som uppnår kraven för delprovet har varierat mellan 70 och cirka 85 procent. Från prov C10 (2017) fram till prov C19 (2021) varierar resultaten mellan 70 och drygt 80 procent. Därefter ligger resultaten jämnare men även något högre, med en andel elever som uppnår kraven för delprovet, mellan 80 och 85 procent. Resultaten för delprov Skriva för C6 (2024) och C7 (2024) ligger på 82 respektive 85 procent, vilket alltså är väl i linje med de närmast föregående provversionerna och också inom spannet av resultat över tid.

Sett över tid har delprov Höra haft ett resultat som legat mellan 80 och 90 procent, men med några undantag. För prov C11 (2017) ökade resultatet till över 90 procent. För prov C14 (2019) och C18 (2021) sjönk däremot andelen elever som uppnådde kraven för delprovet till en bit under 80 procent. Andelen elever som uppnår kraven för delprovet för C6 (2024) och C7 (2024) ligger på 85 procent, vilket ligger i linje med resultaten för det stora flertalet prov som genomförts från C10 (2017) och framåt.

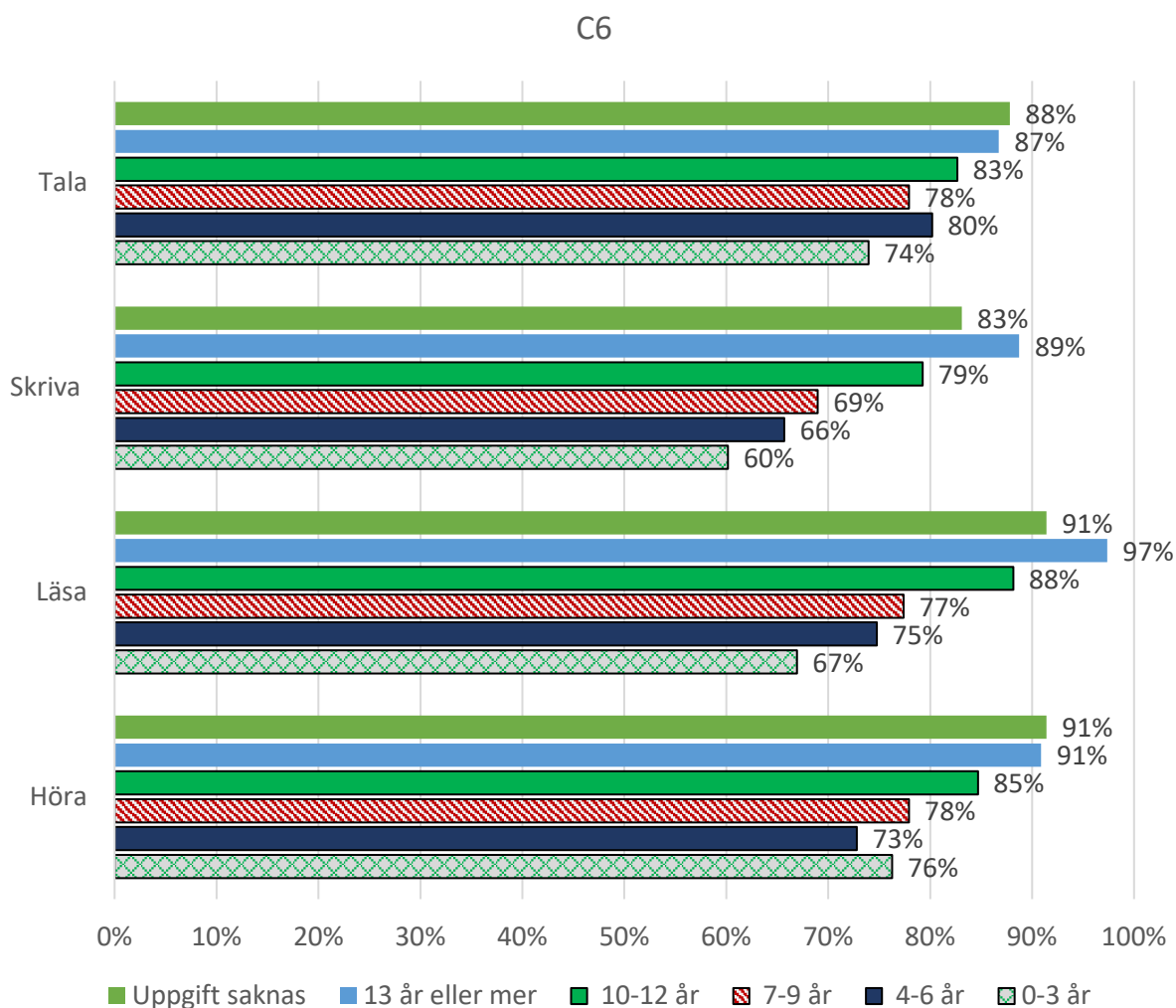
Andelen elever som uppnår kraven för delprov Läsa har varierat något men legat mellan 80 och 90 procent över tid. För provversionerna C6 (2024) och C7 (2024) ligger resultaten på lite knappt 90 respektive lite drygt 90 procent av eleverna som uppnår kraven för delprovet. Resultaten alltså är i linje med tidigare provversioner, men ligger bland de högsta sett till resultaten över tid.

Sammanfattningsvis kan man notera att resultaten för samtliga delprov varierat något över tid, men från provversion C1 (2022) och framåt ligger resultaten relativt stabilt.

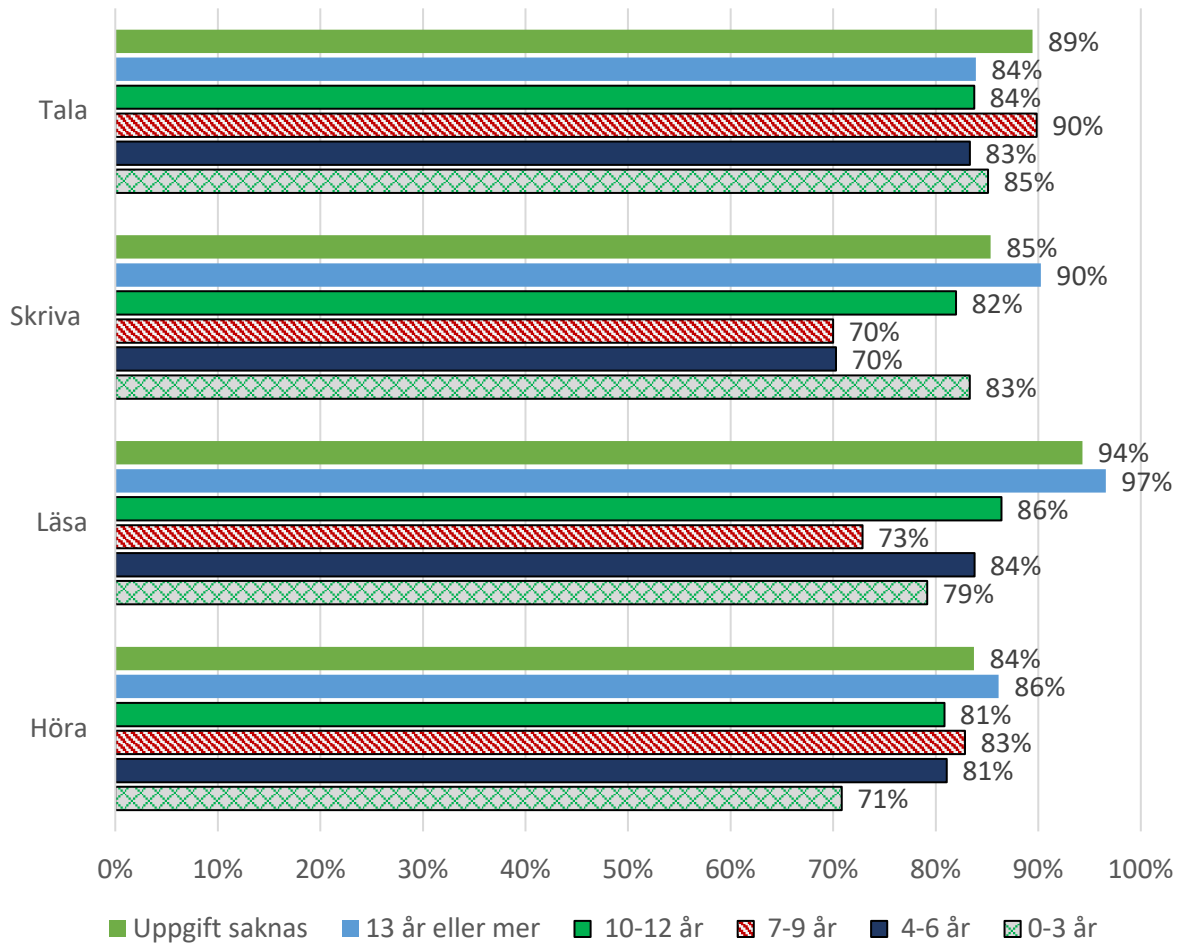
Resultat på nationell nivå utifrån utbildningsbakgrund

I diagrammen nedan redovisas andelen elever per delprov som når kraven för respektive delprov för provversionerna C6 och C7 under insamlingsperioden 2024, uppdelat på elevernas utbildningsbakgrund.

Diagram 2–9. Andel elever som uppnått kraven per delprov på nationell nivå per delprov, kategoriserat efter skolbakgrund.

C7

Tidigare uppföljningsrapporter har visat ett samband mellan längre utbildningsbakgrund och högre resultat. Det gäller framförallt delprov Läsa och delprov Skriva. Detta samband brukar även finnas för delprov Höra, men där brukar skillnaderna vara mindre framträdande. För delprov Tala brukar skillnaderna i resultat mellan utbildningsgrupper vara mycket små.

Sambandet mellan elevernas utbildningsbakgrund och resultat på de olika delproven i C6 och C7 liknar i stort de resultat som har uppmärksamats även i andra storskaliga språktest, se exempelvis en nyligen publicerad rapport från ALTE (Carlsen m.fl., 2023).

Resultaten på de olika delproven för elever utifrån utbildningsbakgrund ger även en liknande bild för provversionerna C6 och C7 som för tidigare provversioner, men med vissa avvikelser. Skillnaderna i andelen elever som uppnår kraven för delprov Skriva och delprov Läsa är mindre mellan utbildningsgrupperna för prov C7 jämfört med flertalet tidigare provversioner.

Provgruppens insamling av prov och enkätresultat med kommentarer

Som nämnts ovan samlar provgruppen in ett urval genomförda prov för att kunna utvärdera och utveckla proven. Insamlingen gör det möjligt för provgruppen att följa upp resultat på uppgiftsnivå och på så sätt kunna analysera avvikelser eller trendbrott för proven. Dessutom ombeds lärare att svara på en lärarenkät till varje provversion.

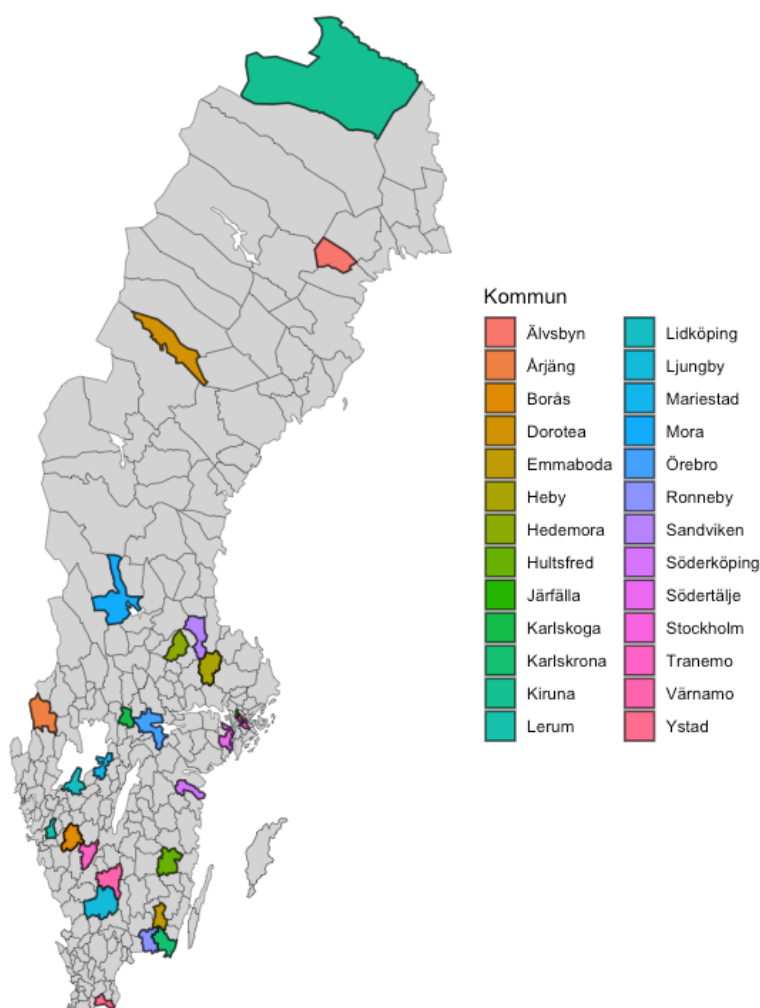
Inskickade prov

Antalet inskickade prov till konstruktören är 106 för prov C6 och 108 för prov C7. Provgruppen använder det inskickade materialet för fortsatt analys av uppgifter och elevprestationer i det löpande arbetet med utveckling av proven. Då antalet inskickade prov tenderar att vara lågt i förhållande till antalet genomförda prov under insamlingsperioden, redovisas inte någon analys på uppgiftsnivå i den här rapporten.

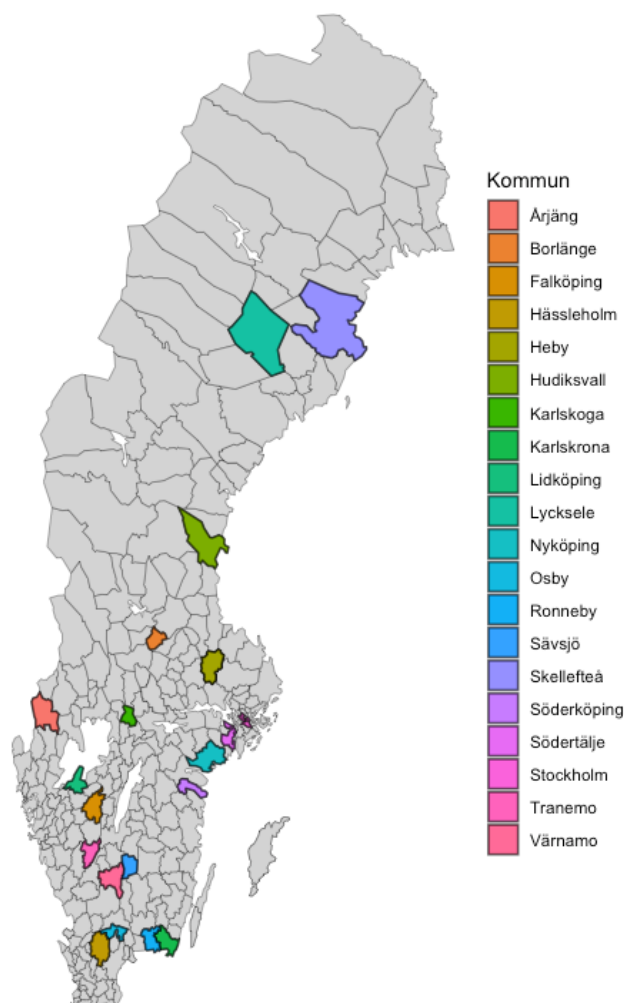
Enkätresultat med kommentarer

Provgruppen vill rikta ett stort tack till de lärare som svarat på enkäten till proven. 52 svar på enkäten har inkommit för prov C6 från 30 olika kommuner och för prov C7 har 29 svar skickats in från 23 kommuner. I figur 1–2 nedan framgår vilka kommuner som skickat in svar på enkäten till konstruktören.

Figur 1. Kommuner som skickat in svar på lärarenkäten för provversion C6, 2024.

Figur 2. Kommuner som skickat in svar på lärarenkäten för provversion C7, 2024.

I enkäten som hör till proven har lärarna bland annat fått svara på frågor om innehållet i delproven, frågor om i vilken utsträckning man har haft hjälp av bedömningsanvisningar och elevexempel till de produktiva delproven Tala och Skriva, om proven som helhet är ett stöd för betygssättning på kursen, samt frågor om hur väl elevernas resultat på delproven överensstämmer med lärarens bedömning av elevernas övriga prestationer på kursen. Lärarna har även möjlighet att lämna kommentarer på provversionerna när de svarar på enkäten. En del av resultaten presenteras nedan, men observera att det låga antalet svar och kommentarer i enkäterna gör att det är svårt att dra några säkra slutsatser och urskilja mer generella tendenser.³

³ Resultatet redovisas på enhetsnivå under förutsättning att minst fem svar lämnas. Vid färre än fem svar finns risk att röja enskilda personers identitet. De öppna kommentarerna i enkäterna är frivilliga. De flesta lärare väljer dock att endast kryssa i de fasta svarsalternativen i enkäten.

Provet som stöd för betygssättning

Lärarna som har svarat på enkäten har haft stöd av provet och delproven vid betygssättningen. I enkäten fick man ta ställning till påståendet "Provet som helhet är ett stöd för betygssättningen på kursen" och välja bland svaren "instämmer helt", "till stor del", "till viss del", "inte alls" och "kan ej svara". En majoritet av lärarna instämmer helt eller till stor del med påståendet (53,9 respektive 32,8 procent för C6; 62,1 respektive 24,1 procent för C7). 11,5 respektive 10,3 procent anger "kan ej svara". Ingen av lärarna anger "inte alls".

Elevernas resultat på delproven och övriga prestationer på kursen

I enkäten fick lärarna även ange hur väl man anser att elevernas resultat på delproven överensstämmer med elevernas övriga prestationer på kursen för den färdighet som testas i delprovet. Man fick välja bland svaren "ja, i hög grad", "ja, i ganska hög grad", "ja, men i ganska låg grad", "nej, inte alls" och "kan ej svara". Majoriteten av lärarna anger här "i hög grad" eller "i ganska hög grad" för samtliga färdigheter. Ingen av lärarna anger "nej, inte alls". Andelen som anger "kan ej svara" ligger runt 10 procent för prov C6 och omkring 20 procent för C7.

Delprov Höra

För delprov Höra C6 anger 59,6 procent av lärarna att elevernas resultat på delprovet "i hög grad" överensstämmer med elevernas övriga prestationer på kursen; 23,1 procent av lärarna anger "i ganska hög grad". För delprov Höra C7 anger 58,6 procent "i hög grad" och 17,2 procent "i ganska hög grad".

Delprov Läsa

För delprov Läsa C6 anger 65,4 procent av lärarna att elevernas resultat på delprovet "i hög grad" överensstämmer med elevernas övriga prestationer på kursen; 21,2 procent av lärarna anger "i ganska hög grad". För delprov Läsa C7 anger 58,6 procent "i hög grad" och 17,2 procent "i ganska hög grad".

Delprov Skriva

För delprov Skriva C6 anger 63,5 procent av lärarna att elevernas resultat på delprovet "i hög grad" överensstämmer med elevernas övriga prestationer på kursen medan 19,2 procent av lärarna anger "i ganska hög grad". För delprov Skriva C7 anger 58,6 procent "i hög grad" och 13,8 procent "i ganska hög grad".

Delprov Tala

För delprov Tala C6 anger 71,2 procent av lärarna att elevernas resultat på delprovet "i hög grad" överensstämmer med elevernas övriga prestationer på kursen medan 11,5 procent av lärarna anger "i ganska hög grad". För delprov Tala C7 anger 62,1 procent "i hög grad" och 13,8 procent "i ganska hög grad".

Lärares synpunkter på delprov Höra

Lärarna fick även ange om man anser att innehållet generellt i delprov Höra är "bra", "acceptabelt" eller "mindre bra". Det stora flertalet lärare anser att innehållet i delprovet är bra eller acceptabelt i båda provversionerna (64,7 respektive 15,7 procent för C6; 72,4 respektive 10,3 procent för C7 – observera att 17,7 procent för C6 och 13,8 procent för C7 anger "kan ej svara".) Ingen av lärarna anger "inte alls". Att lärarna anser att innehållet är rimligt speglas i lärarnas kommentarer, men det uttrycks delvis skilda åsikter om delprovets svårighetsnivå. Samtidigt som flera kommenterar att nivån är rimlig, uttrycker andra att delprovet upplevts som svårt. Ett urval kommentarer som speglar variationen i åsikterna kring delprov Höra följer här:

- De flesta hörförståelser på SFI (NP) är utformade på samma sätt med liknande struktur. Det är positivt. (C6)
- Upplevdes väldigt likt tidigare prov. (C6)
- En bra blandning av situationer och svårighetsgrad. (C6)
- Vardagsnära, tydligt. (C6)
- Testet prövar elevernas kunskapsnivå på ett relevant sätt. (C6)
- Något svårare än tidigare prov. (C6)
- Svår men inte för svår. (C6)
- Svåra ord/uttryck och lite för högt/snabbt taltempo. (C6)
- Lagom nivå. (C7)
- Höll en bra nivå, kanske lite svårare men det är ingen nackdel. (C7)
- Höra upplevde vi var lite svårare än höra på C varit tidigare. (C7)
- Nej, normal svårighetsgrad. (C7)

Lärares synpunkter på delprov Läsa

På frågan om man anser att innehållet generellt i delprov Läsa är "bra", "acceptabelt" eller "mindre bra" svarar en majoritet av lärarna bra eller acceptabelt, (88,2 respektive 5,9 procent för C6; 76 respektive 13,8 procent för C7) Ingen av lärarna anger "mindre bra". Kommentarer kring innehåll, uppgifternas relevans och svårighetsgrad i delprov Läsa är överlag positiva. Samtidigt ges även skilda synpunkter på uppgiftsformaten i delprovet, där någon anser att sammansättningen av uppgiftstyper är bra medan några röster lyfter svårigheter med vissa uppgiftstyper för elever med kort utbildningsbakgrund. Man lyfter att elever på studieväg 1 har svårt att hinna med att läsa den längre texten i delprovet, samt att uppgifter med matchningsformat och uppgifter som efterfrågar kort svar är svåra att lösa för elevgruppen med kortast utbildningsbakgrund. Nedan följer ett urval kommentarer som speglar variationen i åsikterna kring delprov Läsa:

- Även läsförståelserna på NP inom SFI har en och samma uppbyggnad. Klart och tydligt med andra ord. (C6)
- Vardagsnära. Tydliga uppgifter och relevant innehåll. (C6)
- Bra, relevanta uppgifter som också var trevlig läsning. (C6)
- Det är bra att den "stora" texten inte kommer först utan att eleverna får "värma upp" med en mindre textmassa. (C6)
- För spår-1-elever är tidningsartikeln lång. De hinner inte med! (C6)
- Läsa ! - uppgift 3 = svårt för studieväg 1 med skrivsvar. (C6)
- Varierad läsning. (C7)

- Bra och varierade uppgifter på ett sätt som man inte alltid kan få till själv i den vanliga undervisningen. (C7)
- För en del elever med kortare studiebakgrund kan det vara svårare att skriva svar i siffror (lättare med kryss). (C7)

Lärares synpunkter på delprov Skriva

En klar majoritet av lärarna är positiva till skrivuppgifternas innehåll. I enkäten fick man ange om man anser att skrivuppgifternas innehåll är "bra", "acceptabelt" eller "mindre bra". En majoritet av lärarna anser här att skrivuppgifternas innehåll är bra eller acceptabelt (78,9 respektive 15,4 procent för C6; för C7 anger 89,7 "bra" medan övriga anger "kan ej svara"). Många av kommentarerna kring skrivuppgifterna är också positiva. Samtidigt uttrycks delvis motsatta åsikter, bland annat om instruktionerna till uppgifterna och i vilken mån uppgifterna ger eleverna utrymme att visa vad de kan. Nedan ges ett urval kommentarer som speglar variationen bland åsikterna kring delprov Skriva (av sekretessskäl kan dock inte enskilda kommentarer som rör specifikt innehåll i uppgifterna återges):

- Tydlig och bra uppgift. Bra instruktion!! Aktuell uppgift. Bra att eleverna får använda olika tempus. (C6)
- Det var en bra skrivuppgift som alla kunde relatera till. (C6)
- Uppgiften är lätt att förstå och öppnar för individuella lösningar. (C6)
- Uppgiften fångar mycket av det som finns i kursen, skriva i olika tempus, åsikter. (C6)
- Kan lätt bli lite knapphändiga svar/korta texter. (C6)
- Ämnet hade varit mer lämpligt för delprov tala. (C6)
- Det var en bra och lite utmanande skrivuppgift. (C7)
- En tydlig uppgift som lätt kunde lösas om eleven bara hade rätt språkliga förutsättningarna. (C7)
- Bra att det är tydligt med att vissa punkter ska (måste) vara med. (C7)
- Möjligen något många frågor. Bättre med 2 större frågor. (C7)
- Normal svårighetsgrad. En bra och relevant skrivuppgift. (C7)

Lärarna fick också svara på frågor om materialet i häftet Bedömningsanvisningar som hör till bedömning av delprov Skriva. Av svaren framgår att man har haft hjälp av materialet. Lärarna fick bland annat ta ställning till om man haft "god", "viss" eller "ingen" hjälp av elevlösningarna med tillhörande bedömningskommentarer och en majoritet anger att man har haft god eller viss hjälp av dessa (73,1 respektive 19,2 procent för C6; 42,9 respektive 32,1 procent för C7 – observera att 10,7 procent för C6 och för C7 har 14,3 procent inte besvarat frågan, samt att 5,8 procent för C6 respektive 10,7 procent för C7 anger "kan ej svara") Man fick även ta ställning till om man anser att bedömningarna av elevlösningarna var "för stränga", "rimliga" eller "för milda". De flesta anser att bedömningarna är rimliga (57,7 procent för C6 och 65,5 procent för C7). Samtidigt anser 28,9 procent att bedömningarna är "för milda" för C6 och för C7 anger 24,1 procent det samma. Ingen anser att elevexemplen är för strängt bedömda. Kommentarer från lärarna är få. Förutom kommentarer om att man är enig med bedömningen av elevlösningarna, finns även de som är mer kritiska. Utmärkande här är de som menar elevtexterna är för mildt bedömda. Det förs också fram önskemål om en större variation av elevtexter och någon efterfrågar texter där eleven inte skriver om allt som krävs i uppgiften. Nedan ges ett urval av lärarnas kommentarer som speglar variationen bland åsikterna:

- Bra och positivt tolkande. (C6)
- Kraven är för låga. Elevlösningarna är för tillåtande. (C6)
- Kunde vara fler elevlösningar, med fler typer av problem. Mer lotsning angående risktagande. (C6)
- Det känns hårt att underkänna en språkligt bra text för att en innehållspunkt saknas. (C7)
- Vi gjorde samma bedömningar. (C6)
- Bör vara krav på omvänd ordföljd. (C7)
- Jag tycker att den elevlösning som är på godkänd nivå men i det lägsta skiktet, inte borde ha varit godkänd. Kommentarererna är mycket generösa och tolkar för mycket till textens fördel. Detta är en generell iakttagelse och gäller för alla np-prov som jag har varit med om att bedöma. Det måste finnas ett flyt i en text och jag ska kunna förstå utan att behöva tolka hela tiden. (C7)
- Det går inte att skriva matriser och/eller elevlösningar som till 100% motsvarar dina elevers texter. Det blir alltid en viss form av avvägningar och det är helt naturligt. (C7)
- Det står olika i bedömningsanvisning - lärare "genom antingen ... eller" och i elevuppgiften står det "ska". (C7)

Lärares synpunkter på delprov Tala

På frågan i enkäten om man anser att uppgifterna i delprov Tala är "bra", "acceptabla" eller "mindre bra" svarar en majoritet av lärarna att de är bra eller acceptabla (57,8 respektive 28,9 procent för C6 och 41,4 respektive 44,8 procent för C7). Förutom kommentarer om att innehåll och uppgifter är bra, finns kommentarer som efterlyser större variation på ämnena i uppgifterna. Andra synpunkter som förs fram handlar om att man anser att uppgifterna inte är tillräckligt engagerande eller att vissa ämnen upplevts som alltför personliga för eleverna att prata om. Några kommenterar även uppgifternas utformning och efterlyser exempelvis tankekartor eller fler stödfrågor till eleverna. Nedan följer ett urval kommentarer som speglar variationen i åsikter kring delprov Tala (av sekretesskäl kan dock inte enskilda kommentarer som rör specifikt innehåll i uppgifterna återges):

- Vardagsnära och relevanta. (C6)
- Bra variation. (C6)
- Eleven har inte alltid erfarenheterna av innehållet i uppgifterna. (C6)
- Vissa elever upplevde några uppgifter som privata och känsliga. (C6)
- Uppgifterna känns igen från tidigare prov. De individuella är acceptabla, men kan vålla vissa studenter svårigheter. Gruppuppgifterna är relevanta och passar de allra flesta (ämnena är lätta att prata om). (C6)
- Paruppgifterna var bäst utformade, kanske beroende på att eleverna blev mer bekväma med att vara två i stället för enskilt. Det var svårare för eleverna att få flyt i talet på de enskilda uppgifterna. (C6)
- Jag hade gärna sett lite stödfrågor, som de i lärarinformationen fast förkortade. (C6)
- Ämnen bör breddas, fler följdfrågor. Samtal mellan eleverna stannar lätt upp. (C6)
- En mer detaljerad tankekarta är önskvärd alternativt stödfrågor som till Tala D. (C6)
- Relevansen i uppgifterna brister. Det behövs mera och intressanta uppgifter. Många uppgifter i tala passar inte introverta elever. (C6)
- Trist med samma gamla teman. (C7)
- Fler ämnen som passar alla åldrar kan behövas. Svårast var ämne för de yngsta eleverna. (C7)
- Uppgifterna uppmuntrade inte direkt till prat, de gav ganska korta diskussioner. (C7)

Vad gäller det betygsstödjande bedömningsstödet Samtal på gång som ger stöd till bedömning av delprov Tala, har en majoritet av lärarna svarat att man har haft "god" eller "viss hjälp" av materialet (53,9 respektive 13,5 procent för C6 och 41,4 respektive 27,6 procent för C7 – observera att 26,9 respektive 31 procent anger "kan ej svara" för C6 respektive C7). Kommentarererna från lärarna här är få, men överlag positiva. Samtidigt framförs enstaka kommentarer om svårigheter att använda bedömningsmatrisen. Nedan följer ett urval som speglar kommentarerna kring Samtal på gång och övrigt material som hör till bedömning av delprov Tala i provet:

- Väldigt bra och användbart stöd, alla delar! (C6 – kommentar om Samtal på gång)
- God hjälp när vi gjorde det men lätt att glömma se det igen. (C6 – kommentar om Samtal på gång)
- Det är svårt att få en uppfattning om och jämföra nivåer på tala. (C6 – kommentar om Samtal på gång)
- tittade på det först men inte innan det här provet (C7 – kommentar om Samtal på gång)
- Det hjälpte mycket! (C7 – kommentar om Samtal på gång)
- I matrisen för enskild uppgift under rubriken interaktion mottagaranpassning förutsätts det att eleven har samtalspartner med det behövs ofta inte eftersom många är självständiga. (C6 – kommentar om bedömningsmatrisen)
- Ibland var det svårt att kunna "checka" av om vissa delar i matrisen uppnåddes under samtalet. (C7 – kommentar om bedömningsmatrisen)
- Det är väldigt märkligt att det är exakt samma matris för den enskilda uppgiften och paruppgiften. Även om samtalsledaren finns med, är det inte som en likvärdig samtalspartner (Interaktion/Mottagaranpassning). Man borde kunna uttrycka detta på ett annat sätt, t ex "Eleven interagerar med samtalsledaren genom att använda ögonkontakt och kroppsspråk", "Eleven formulerar sig med viss anpassning till situationen och för berättelsen framåt på ett logiskt sätt". (C7 – kommentar om bedömningsmatrisen)

Allmänna kommentarer och elevernas reaktioner på provet

I enkäten har lärarna möjlighet att lämna kommentarer om hur eleverna reagerar på provversionen samt lämna övriga kommentarer på provet. Av kommentarerna framgår att både elever och lärare överlag är positiva. Samtidigt framförs här även delvis olika uppfattningar om svårighetsgrad, bland annat att provet är lätt för elever på studieväg tre eller att proven är svåra för elever på studieväg 1. Någon lärare lyfter frågan om att ha ett särskilt prov för studieväg 1. Ytterligare någon påtalar att skrivuppgifter sprids på internet. Bland kommentarerna finns också någon som påtalar att det kan vara svårt för lärare att förklara provets relation till kursbetyget för eleverna. Nedan följer ett urval som speglar variationen bland kommentarerna i enkäten:

Så reagerar eleverna på proven

- Bra, inga problem. (C6)
- Det var inga problem för eleverna att förstå upplägget av proven. (C6)
- Bitvis svårt, men ganska nöjda överlag. (C6)
- De tyckte att det var ganska lätt. Tiden för Läsa är väl tilltagen, tycker de. (C6)
- Studieväg 3 - inga problem, generellt. Studieväg 1 - eleverna har svårt att hinna med. Orkar inte med! Tidsanpassning? (C6)
- Ok, några blir alltid nervösa vid talaprovet. (C6)
- Många elever upplevde att Höra var svårt vilket vi inte har fått till oss vid tidigare provversioner. (C6)

- Inga konstiga reaktioner. En del stress pga nervositet. (C7)
- Läsa A: Några elever tyckte att det var svårt. (C7)
- Flera elever som studerat 1C tyckte att Läsa A var svår men inte Läsa B. (C7)
- Höra: Några elever tyckte att det var svårt. (C7)
- Som vanligt, möjligen något suckande över skriva. (C7)
- Skrivadelen var svår för vissa. Svårt med instruktioner, trots förklaringar fr. lärare. (C7)

Lärares allmänna kommentarer

- Vi ser ut nytänkt - bra! (C6)
- OK inget att anmärka på. Proven är fylliga och är användbara för läraren. (C6)
- Det höll en bra nivå och kvalitet och kändes allmänt i linje med det vi studerar. (C6)
- Det är ett stort pedagogiskt problem att man kan få ett godkänt betyg på provet utan att få godkänt i alla fyra delar. I kursen behöver man ju vara godkänd i alla delar. Det borde vara samma princip för godkänt på provet som godkänt i kursen. (C6)
- Bra att skrivuppgiften baserar mer på berättandet än på form och långa instruktioner. (C6)
- Stv 1 borde inte ha samma prov som stv 2 och stv 3. (C7)
- De kändes genomarbetade och relevanta. (C7)
- Vi fick ta ett annat skrivprov eftersom några elever hade lyckats hitta skrivuppgiften på internet och övat in texten som de skulle skriva. Annars var uppgifterna bra. (C7)

Avslutning

I denna uppföljningsrapport behandlas provversionerna C6 och C7, som gavs ut 2024. Rapporten visar att andelen elever som uppnår kraven för delproven i C6 och C7 i stort överensstämmer med resultaten för de närmast föregående provversionerna, prov C1–C5.

En stark trend som har gått att skönja i resultaten från de nationella proven över tid är ett samband mellan lång utbildningsbakgrund och höga resultat på delproven. Samma bild framträder för provversionerna C6 och C7, men med något mindre skillnader i resultat mellan elevgrupper med olika utbildningsbakgrund på delprov Läsa och delprov Skriva i C7 – mest framträdande är att en större andel av elevgruppen med 0–3 års utbildningsbakgrund här uppnår kraven för de delproven i C7 än för många tidigare provversioner.

Av de inskickade svaren i lärarenkäten framgår att lärarna har haft stöd av proven vid bedömning och betygssättning samt att elevernas resultat oftast ligger i linje med hur de har presterat tidigare på kursen, men med vissa variationer för delproven och provversionerna. En majoritet av de lärare som svarat uppskattar innehållet i delproven och lärarna anser även att svårighetsnivån i stort är lagom. Precis som i tidigare uppföljningsrapporter lyfter lärarna fram både positiva och negativa aspekter av provet i sina kommentarer, exempelvis kommenterar vissa lärare att enskilda delprov eller uppgifter är svåra medan andra lärare kommenterar att samma delprov och uppgifter har varit lätta. Några lärare kommenterar även att proven är olika svåra för elever beroende på elevens studiebakgrund. Man för fram att elever med kortare utbildningsbakgrund har större svårigheter att klara vissa uppgifter och att få ett godkänt resultat på delproven.

Bland de kommentarer från lärarna som utmärker sig är de som rör delprov Skriva och då särskilt bedömningarna av elevexemplen som ska fungera som stöd vid bedömning

av elevernas prestation på delprovet. Drygt hälften av lärarna som har besvarat enkäten anser att bedömningarna är rimliga. Samtidigt förs kommentarer fram som menar att bedömningarna av elevexemplen i prov C6 och prov C7 är för milda. Här kan man notera att andelen elever som uppnår kraven för delprovet i C6 och C7 i stort överensstämmer med resultaten för de närmast föregående provversionerna. Andelen elever som uppnår kraven för delprov Skriva i prov C6 och C7 ligger även inom det spann av resultat som varit för delprovet över tid, men i den övre delen av spannet.

Värt att notera är också att det bland kommentarerna kring delprov Skriva finns någon som påpekar att skrivuppgifterna sprids på internet.

I föregående uppföljningsrapport lyftes att flera lärare kommenterat att man haft svårigheter att få tillgång till det betygsstödande bedömningsmaterialet Samtal på gång, som hör till proven och som gavs ut under hösten 2022. Inga sådana kommentarer förs fram i lärarenkäterna till prov C6 och C7.

I den här uppföljningsrapporten görs ingen analys på uppgiftsnivå, men provgruppen kommer att gå vidare med en fördjupad analys av insamlade resultat i arbetet med att utveckla proven och säkerställa provens kvalitet.

Provgruppen vill rikta ett tack till de lärare som svarat på enkäten. Antalet inskickade prov och lärarenkäter till provgruppen är dock fortsatt relativt lågt. Detta riskerar att få negativ inverkan på provgruppens möjlighet att följa upp och analysera resultat på uppgiftsnivå, vilket är av stor vikt för att kunna säkra kvaliteten hos provet och följa upp avvikelser i resultat på nationell nivå. Det gör det också svårt för provgruppen att på ett systematiskt sätt följa upp lärares åsikter om och uppfattningar av provet. Provgruppen vill därför skicka med en vädjan till alla skolor om att skicka in prov och att svara på lärarenkäter.

Referenser

Ahlgren, K., Lindberg, I., Olofsson, M., Rydell, M. (2016). Teoretisk modell för bedömning av vuxnas andraspråksutveckling med fokus på kommunikation i vardags-, samhälls- och arbetsliv. På internet:

https://www.su.se/polopoly_fs/1.662710.1688120480!/menu/standard/file/Teoretisk%20modell%20för%20bedömning%20SFI%202016.pdf

Carlsen H.C., Rocca L., Machetti, S. 2023. Uneven language profiles & differentiated language requirements - recommendations for test developers, policy makers and employers. ALTE LAMI report. På internet:

https://www.alte.org/resources/Documents/Carlsen_Rocca_Machetti_2023_ALTE%20LAMI%20Uneven%20profiles%20report.pdf